

Briuselis, 2017 m. gruodžio 7 d.
(OR. en)

15563/17

SOC 802
EMPL 613
ECOFIN 1106
SAN 460
EDUC 451

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2017 m. gruodžio 7 d.
kam:	Delegacijoms

Ankstesnio dokumento Nr.:	14636/17
------------------------------	----------

Dalykas:	Savarankiškam gyvenimui skirtos bendruomeninės paramos ir globos plėtojimas – Tarybos išvados
----------	---

Delegacijoms pridedamos Tarybos išvados dėl savarankiškam gyvenimui skirtos bendruomeninės paramos ir globos plėtojimo, kurias EPSCO taryba priėmė 2017 m. gruodžio 7 d. įvykusiame 3569-ame posėdyje.

Savarankiškam gyvenimui skirtos bendruomeninės¹ paramos ir globos plėtojimas

Tarybos išvados

PAŽYMĖDAMA, KAD

1. ekonominės ir socialinės sanglaudos skatinimas, kova su socialine atskirtimi ir diskriminacija ir didelio užimtumo ir aukšto lygio socialinės apsaugos skatinimas yra Sutartyse įtvirtinti Europos Sąjungos tikslai. Be to, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatyta, kad ES institucijos ir valstybės narės įgyvendindamos Sąjungos teisę turėtų gerbti asmens, pilietines, politines, ekonomines ir socialines teises;
2. Europos Sąjunga yra ne tik valstybių narių sąjunga, bet ir tų valstybių žmonių sąjungą. Visi žmonės gimsta lygūs savo orumu ir teisėmis ir kiekviena gyvybė yra vienodos vertės. Žmonėms, kurie susiduria su ypatingais iššūkiais, sunkumais ir patenka į nepalankią padėtį, turėtų būti suteikta galimybė gauti poreikiais grindžiamą paramą, kuria būtų skatinamas aktyvus jų dalyvavimas visuomenės gyvenime ir darbo rinkoje, ir ja naudotis. Siekiant suteikti galimybę asmenims įgyvendinti savo potencialą, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti socialiniame ir ekonominiame gyvenime, reikia remti žmones lemiamais jų gyvenimo etapais;
3. Europos Sąjunga ir jos valstybės narės aiškiai įsipareigojo ginti pažeidžiamų asmenų teises ir didinti savarankiško gyvenimo galimybes ir bendruomenės dalyvavimą, be kita ko, ratifikuodamos Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, kurioje pripažįstamos visų neįgaliųjų lygios teisės gyventi savarankiškai ir būti įtrauktiems į bendruomenės gyvenimą, turint vienodas pasirinkimo galimybes kaip ir kiti,

¹ Šiose Tarybos išvadose žodis „bendruomeninė“ turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į Bendrąsias europines perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos gaires.

PABRĖŽDAMA, KAD

4. Europos ateities socialinę ir darbo politiką visų pirma formuoja ir jai daro poveikį demografinės tendencijos, ekonomikos skaitmeninimas, darbo rinkoje vykstančių pokyčių greitis ir mastas ir įvairios krizės;
5. mūsų visuomenės turi vadovautis bendromis Europos vertybėmis, susijusiomis su žmogaus orumu, lygybe ir pagarba žmogaus teisėms, ir tos vertybės turi būti nuolat plėtojamų socialinių modelių ir paramos struktūrų, pritaikytų XXI amžiui, dalis. Valstybės narės, jų valdžios institucijos, ES institucijos, socialiniai partneriai ir pilietinė visuomenė visais lygmenimis, priklausomai nuo savo kompetencijos, dalijasi atsakomybe kurti turtingesnę ir teisingesnę Europą, kurioje ekonominiai pokyčiai neatsiejami nuo socialinių pokyčių;
6. teisinė atsakomybė už socialinę politiką ir šios srities kompetencija iš esmės tenka valstybėms narėms, o atitinkamos globos sistemų reformos turi būti įgyvendinamos nacionaliniu lygmeniu, tačiau platesnio masto diskusija ES lygmeniu, taikant atvirąjį koordinavimo metodą, gali būti svarus indėlis plėtojant bendras nuostatas. Šią poziciją remia Europos socialinių teisių ramstis, kuriuo išreiškiami keli pagrindiniai principai ir teisės, įskaitant teisę į įperkamą ir kokybišką ilgalaikę globą;
7. siekiant sėkmingai plėtoti gerovės valstybę reikalinga pažangi socialinės ir ekonomikos politikos sąveika, reikia skatinti inovacijas, verslumą ir investuoti į žmogiškąjį kapitalą bei darbo ir gyvenimo sąlygas. Milijonai žmonių vis dar negali įgyvendinti savo potencialo dėl asmeninių sunkumų, socialinių ir institucinių suvaržymų, ir dėl to žmonėms gali būti sunkiau gyventi savarankiškai. Be teikiamos finansinės apsaugos nuo pagrindinių socialinės rizikos rūšių, įgyvendinant politiką daug dėmesio turėtų būti skiriama tam, kad būtų priimtos priemonės, kuriomis stiprinamas visų amžiaus grupių žmonių – nuo vaikų iki vyresnio amžiaus asmenų – aktyvumas ir įgalinimas;

8. globos vietos pasirinkimas turėtų būti savarankiškas asmens sprendimas, kurį reikėtų gerbti. Siekiant užtikrinti didesnę principo, kad kiekvienas asmuo turi teisę gyventi savarankiškai savo bendruomenėje, atlikti aktyvų vaidmenį visuomenės gyvenime ir dalyvauti priimant jų gyvenimus liečiančius sprendimus, pripažinimą, reikia pakeisti požiūrį. Atsižvelgiant į tai, neįgaliųjų ir vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo galimybėms tenka itin svarbus vaidmuo užtikrinant, kad kiekvienas asmuo galėtų įgyvendinti savo potencialą;
9. nors visoje Sąjungoje vis dar esama daug atskirų stacionarių globos įstaigų, valstybėse narėse vyksta aiškus ir reikšmingas perėjimas prie bendruomeninių paramos ir globos galimybių. Tačiau akivaizdu, kad esamų stacionarių globos įstaigų masto ir skaičiaus negalima mažinti prieš tai neįgyvendinus įperkamų ir aukštos kokybės bendruomeninėmis paslaugomis grindžiamų sprendimų. Siekiant sukurti modernias aukštos kokybės bendruomenines paslaugas ir padidinti paramą slaugytojams, visų pirma neformaliesiems slaugytojams, reikia aiškos strategijos ir didelių investicijų. Visų pirma turėtų būti stengiamasi sudaryti ir išplėsti galimybes savarankiškai ir aktyviai gyventi, pirmenybę teikiant didesniai žmonių įgalinimui visose atitinkamose srityse. Likusios stacionariosios globos įstaigos turėtų remti jose gyvenančių asmenų savarankiškumą, teikti aukštos kokybės prie individualių poreikių pritaikytą globą ir visų pirma tenkinti priklausomų asmenų, kurie neteikia pirmenybės bendruomeninei globai, poreikius. Būtina užtikrinti saugą, orumą ir nediskriminacinę aplinką visose globos vietose;
10. reikia nuolat nagrinėti lyčių aspektą savarankiško gyvenimo ir bendruomeninės globos ir paramos srityje. Viena vertus, kadangi didelę dalį globos paslaugų teikia neformalieji slaugytojai, daugiausia moterys, svarbu užtikrinti didesnę neapmokamo globos darbo pripažinimą. Be to, parama turėtų būti teikiama tam, kad tiek vyrai, tiek moterys galėtų geriau suderinti globos pareigas ir apmokamą darbą viso gyvenimo metu siekiant lygesnio globos pareigų pasidalijimo. Kita vertus, būtina kovoti su vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumu ir lyčių stereotipais apmokamo darbo srityje tam, kad, pavyzdžiui, daugiau vyrų būtų skatinami dirbti globos sektoriuje;

11. siekiant padidinti bendruomeninės paramos ir globos kokybę, turėtų būti naudojamos inovacijos, įskaitant IRT sprendimus. Tačiau nauji ir kūrybiški sprendimai nebūtinai turi būti grindžiami technologinėmis naujovėmis. Jie taip pat gali būti grindžiami socialinėmis inovacijomis, pavyzdžiui, bendru kūrimu, dalijimosi ekonomika ir į asmenį orientuotų paslaugų kūrimu;
12. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai) lėšomis labai prisidedama prie reformų įgyvendinimo. Jomis remiama socialinė ekonomika ir užtikrinamas veiksmingesnis politikos įgyvendinimas. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu suteikta išskirtinė galimybė skatinti tikslingesnį Europos socialinio fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos regioninės plėtros fondo lėšų naudojimą pagal teminį socialinės įtraukties skatinimo ir kovos su skurdu tikslą siekiant remti perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės globos. Šiame kontekste keletas valstybių narių suplanavo atitinkamas politikos alternatyvas pagal aktualiausius investicijų prioritetus,

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

- PRAŠO KOMISIJOS

13. skatinti diskusijas, vadovauti išsamiam aktualiausių klausimų, susijusių su perėjimu prie bendruomeninių paslaugų, svarstymui ir sudaryti palankesnes sąlygas praktiškai įgyvendinti Bendrąsias europines perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos gaires ir Europos Sąjungos fondų panaudojimo šiam tikslui priemonių rinkinį;
14. toliau stiprinti keitimąsi įrodymais grįstais ir novatoriškais sprendimais, perspektyvios praktikos ir praktinės patirties pavyzdžiais tarp valstybių narių, ekspertų ir pilietinės visuomenės siekiant plėsti bendruomeninių paslaugų teikimą;
15. tęsti analitinį darbą kolektyvinių namų ūkių srityje ir skatinti valstybes nares ir Eurostatą išnagrinėti galimybę į Eurostato bandomuosius tyrimus įtraukti galimumo į apklausas įtraukti kolektyvinius namų ūkius arba kitus tinkamus duomenų šaltinius analizę, atsižvelgiant į sąnaudas ir išteklius;

16. toliau remti struktūrinių reformų įgyvendinimą ir naujų globos paslaugų teikimo modelių ir priemonių testavimą, pavyzdžiui, ESI fondų, struktūrinių reformų rėmimo programos lėšomis ir kitų atitinkamų finansavimo sistemų (pvz., Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSI) ir programos „Horizontas 2020“) lėšomis finansuojant inovacijas ir pradedančiąsias įmones, kurios spartina bendruomeninės paramos ir globos paslaugų kūrimą ir skatina savarankiško gyvenimo galimybes,

- **PRAŠO KOMISIJOS IR VALSTYBIŲ NARIŲ pagal savo atitinkamą kompetenciją ir atsižvelgiant į konkrečią nacionalinę padėtį:**

17. pradėti atvirus viešus debatus apie bendruomeninės paramos ir globos galimybių didinimą siekiant didinti visuomenės informuotumą ir reguliariai stebėti visuomenės nuomonės pokyčius. Aktyviai dalyvauti viešuose debatuose, į kuriuos įtraukta žiniasklaida, ekspertai, pilietinė visuomenė, bendruomenės ir tikslinės grupės, skatinti bendradarbiauti su vietos bendruomenėmis siekiant pašalinti stigmas ir tabu, spręsti įsivaizduojamos rizikos klausimą, užtikrinti bendrą supratimą ir tarpusavio pagarbą, taip pat parengti visus suinteresuotuosius subjektus bendruomeninių paslaugų plėtojimui ir tobulinimui;

18. atidžiai stebėti, kaip naudojamos ESI fondų ir kitų atitinkamų ES finansavimo mechanizmų lėšos siekiant skatinti perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės globos,

- **PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ, atsižvelgiant į konkrečią savo padėtį:**

19. atitinkamais atvejais imtis priemonių siekiant sumažinti priklausomybę nuo globos institucijų teikiamų sprendimų, plėtoti savarankiško gyvenimo požiūrį visose globos vietose ir paspartinti perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės globos skatinant ir propaguojant gyvenimą namuose ir aukštos kokybės paramos teikimą, taip pat užtikrinant aktyvesnį atitinkamų asmenų dalyvavimą priimančiais sprendimus;

20. spartinti bendruomeninių paslaugų plėtojimą atsižvelgiant į atitinkamų asmenų ir jų artimiausios aplinkos poreikius;
21. toliau įgalinti savo atsakingas institucijas plėtoti novatorišką individualizuotą paramą, grindžiamą atitinkamais poreikių įvertinimais, ir atsižvelgti į atitinkamų asmenų ir jų šeimų lūkesčius kuriant ir teikiant paslaugas. Tai apima teisės pasirinkti paslaugos teikėją ir globos vietą iš įvairių galimų variantų suteikimą;
22. toliau remti būtinos reguliavimo sistemos, infrastruktūros, kvalifikuoto personalo ir paslaugų, dėl kurių savarankiškas gyvenimas tampa galimas, nustatymą ir prieinamumą. Investicijos į mokymus, saugią darbo aplinką ir tinkamas darbo sąlygas yra labai svarbios tiek bendruomeninės paramos ir globos paslaugas teikiantiems, tiek stacionariosios globos įstaigose dirbantiems asmenims;
23. geriau įtraukti ir įgalinti bendruomenes kuriant ir įgyvendinant politikos priemones, pavyzdžiui, naudojant tokius pažangius sprendimus kaip dalijimosi ekonomika, ir kurti įvairių politikos sričių sinergiją siekiant užtikrinti didesnę išlaidų efektyvumą ir tvarumą ilguoju laikotarpiu;
24. atsižvelgiant į tai, kad darbo rinka kinta, skatinti didesnes švietimo ir užimtumo galimybes asmenims, kurie dirbo stacionariosios globos įstaigose, ir tenkinti užimtumo ir įgūdžių poreikius globos paslaugų sektoriuje. Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą prie naujų darbo formų bendruomeninės globos kontekste, reikia tinkamai perkvalifikuoti stacionariosios globos įstaigose dirbančius specialistus ir kelti jų kvalifikaciją, taip pat tinkamai parengti neinstitucinės paramos ir globos paslaugas teikiančius asmenis;
25. kai įmanoma, rinkti palyginamus duomenis (suskirstytus pagal paslaugų teikėjus arba konkrečius poreikius, buvimo priežastį, amžių ir lytį) apie asmenų, gyvenančių įvairių rūšių stacionariosios globos įstaigose arba besinaudojančių kitų rūšių globos paslaugomis, skaičių,

- **PRAŠO SOCIALINĖS APSAUGOS KOMITETO**

26. bendradarbiaujant su Komisija toliau sudaryti palankesnes sąlygas ir skatinti rinkti idėjas, praktinės patirties žinias, patirties ir perspektyvios praktikos pavyzdžius ir jais dalytis pereinant prie bendruomeninės paramos ir globos, taikant atvirąjį koordinavimo metodą socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje;
27. rengti teigiamų pokyčių ir rezultatų, pasiektų pereinant prie bendruomeninės paramos ir plečiant paramos pasirinkimų galimybes, temines apžvalgas, be kita ko, šiuo tikslu naudojant socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties tarpusavio vertinimo programą;
28. bendradarbiaujant su Komisija ir Socialinės apsaugos komiteto rodiklių pogrupiu nustatyti pagrindines poveikio sritis, pradėti diskusiją ir išnagrinėti galimybę parengti tinkamus bendrus ilgalaikės globos, teikiamos įvairiomis formomis, prieinamumo, įperkamumo ir kokybės rodiklius.

PAGRINDŽIAMIEJI DOKUMENTAI

Europos Sąjunga

- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 326, 2012 10 26, p. 391)
- Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“ (EUCO 13/10)
- ESI fondų teisės aktų sistema, visų pirma reglamentai Nr. 1303/2013 (BNR), 1304/2013 (ESF) ir 1301/2013 (ERPF) (OL L 347, 2013 12 20)
- 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programa (PE-CONS 8/17)
- Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio²

Taryba

- Tarybos išvados dėl oraus senėjimo (dok. 15955/09)
- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl naujų europinių principų negalios srityje (dok. 10173/10)
- Tarybos išvados „Parama 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios įgyvendinimui“ (dok. 11843/11)
- Tarybos išvados dėl Europos psichikos sveikatos ir gerovės pakto: rezultatai ir būsimi veiksmai (OL C 202, 2011 7 8, p. 1)
- Tarybos išvados dėl socialinio valdymo įtraukioje Europoje (dok. 15070/15)
- Tarybos išvados „Kova su skurdu ir socialine atskirtimi. Integruotas požiūris“ (dok. 10434/16)
- Tarybos išvados dėl romų integracijos proceso paspartinimo (dok. 15403/16)
- Europos Sąjungos Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl vaikų migrantų apsaugos (dok. 10085/17)

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

Komisija

- Baltą knygą grindžiamas procesas dėl Europos ateities (Socialinis Europos aspektas (dok. 8717/17), Globalizacijos suvaldymas (dok. 9075/17), EPS stiprinimas (dok. 9940/17))
- 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendacija „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES)
- Komisijos tarnybų darbinis dokumentas atsižvelgiant į 2013 m. rekomendaciją „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (dok. 8712/17)
- Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, Socialinių investicijų srities dokumentų rinkinys. „Ilgalaikė priežiūra senėjančioje visuomenėje. Uždaviniai ir politinės galimybės“ (SWD(2013) 41 *final*)
- 2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios. Tolesnis siekis kurti Europą be kliūčių (CPM(2010) 636 *final*)

Kiti

- Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija (UNCRPD)
- Europos žmogaus teisių konvencija (EŽTK)
- Bendrosios europinės perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos gairės ir Europos Sąjungos fondų panaudojimo šiam tikslui priemonių rinkinys (2012 m.)
- JT Neįgaliųjų teisių komiteto bendroji pastaba dėl 19 straipsnio: Savarankiškas gyvenimas ir integracija į bendruomenę, 2017 m. rugpjūčio 29 d.
- JT vaiko teisių konvencija
- Jungtinių Tautų vyresnio amžiaus asmenims taikomi principai (1991 m.)
- Europos ekspertų grupė perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos klausimais
- *Ad hoc* Europos ekspertų grupės perėjimo nuo institucinės prie bendruomeninės globos klausimais ataskaita (2012 m.)
- Europos savarankiško gyvenimo tinklas (ENIL)
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ataskaita „Nuo gyvenimo įstaigose prie gyvenimo bendruomenėje“, I dalis „Isipareigojimai ir struktūros“, II dalis „Finansavimas ir biudžeto sudarymas“, III dalis „Pasekmės neįgaliesiems“ (2017 m.)
- Konferencijos „Dignity + Independent living = DI“ rezultatų išvados (spalio 12–13 d., Talinas, Estija)³

³ http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Ministeeriumi_tutvustus_ja_struktuur/conference_conclusions.pdf